

På andra sidan muren

Fakta och reflektioner
om kyrkan i Kina

Missionskyrkans samarbete med kyrkan i Kina	3
Kyrkans organisation.....	6
Religionsfrihet	7
Socialt arbete	8
Barn och ungdomar	9
Kinas religiösa mångfald	10

Fakta och reflektioner till en utställning gjord av MUL 2005

På Lidingö folkhögskola finns en linje som heter Mission, Utveckling, Lärande (MUL). Varje år gör linjen en studieresa, vilken hösten 2005 gick till Kina. Som en del i utbildningen har MUL i samarbete med Missionskyrkan producerat en utställning om Kina och kyrkan där.

Det här häftet innehåller fakta om kyrkan i Kina och samarbetet med Svenska Missionskyrkan. I häftet finns även en del reflektioner från MUL-kursens deltagare kring olika ämnen.

Mer information om MUL och Lidingö folkhögskola finns på www.ucl.se eller www.missionskyrkan.se

MUL 2005:

Andreas Ahlgren, Matilda Bojestig, Susanna Böling, Ida Hellegren, Gustav Jacobsson, Therese Karlsson, Lena Lagerdahl, Emelie Mararv, Lisa Mellenthin, Pernilla Näsfors, Elin Olsson, Lovisa Skagerman, Lina Svenningsson, Henrik Westman, Amanda Winberg, Ida Östman.

Missionskyrkans samarbete med kyrkan i Kina

Svenska Missionskyrkans första missionärer kom till Kina 1890 och arbetade främst i Hubeiprovinnsen och Xinjiangprovinsen (f.d. Östturkistan). Missionärerna såg människan som en helhet, med kropp, själ och ande. Därför satsade Missionskyrkan på att starta både sjukvård, skolor och kyrkor.

När Folkrepubliken Kina bildades den 1 oktober 1949 togs alla kristna skolor och sjukhus över av staten eller stängdes. I början av 1950-talet lämnade därför de sista missionärerna Kina och sedan dess har all utländsk mission varit förbjuden.

Efter kulturrevolutionen (1966–1976) kunde relationerna i Kina återupptas, nu i form av ekonomiska bidrag samt ett värdefullt utbyte mellan kyrkorna i Sverige och i Kina.

Svenska Missionskyrkan har sedan 1981 kontakt med Kinas Kristna Råd och Tre-självrörelsen, främst i den centralkinesiska Hubei-provinsen.

Svenska Missionskyrkan stödjer idag följande arbeten i Kina:

- The Ark English school, "Arken", Wuhan
- Ett flertal kyrkbyggen på olika platser i Hubei-provinsen
- Amity Foundation, Nanjing
- Zhong Nan Theological Seminary, Wuhan

The Ark English school, "Arken"

I början av 2000-talet startades ett engelskt träningscenter i Wuhan av Hubeis Kristna Råd. Arken, som centret heter, utbildar ungdomar i åldern 15–35 år. Det är ungdomar som har växt upp under fattiga och svåra förhållanden, främst på landsbygden. Många av dem har fått arbeta för att klara familjens försörjning istället för att gå i skolan och utbilda sig.

Huvudmålet för Arken är att hjälpa ungdomarna att utvecklas till självständiga individer med goda värderingar. På skolan får ungdomarna studera ämnen som engelska, musik och datakunskap. Den tvååriga utbildningen förbereder dem för att läsa vidare eller för att komma ut i arbetslivet.

Kyrkbyggen

I Sverige är det inte så vanligt att behöva köa för att komma in på en gudstjänst. I Kina är det nödvändigt för att överhuvudtaget få en sittplats. Kyrkan är snabbt växande och det märks genom att kyrkorna har flera gudstjänster varje söndag, ibland så många som fyra. I vissa kyrkor visas gudstjänsten på bildskärmar i angränsande rum, för att alla inte ryms i kyrksalen.

Behovet av kyrkolokaler är stort. Runt om i Kina byggs därför gamla kyrkor ut och även nya tillkommer.

Officiellt hävdas att det finns 20 miljoner protestanter, 4–5 miljoner katoliker och cirka 10 000 ortodoxt kristna i Kina. Högst sannolikt kan de verkliga siffrorna vara minst 50 miljoner protestanter (om man räknar de oregistrerade också), 10 miljoner katoliker och kanske närmare 15 000 ortodoxa.

Amity Foundation

Amity Foundation är en ideell organisation som startades 1985 av en grupp kristna kineser. Dess syfte är att stärka Kinas öppenhet mot världen, göra det kristna engagemanget mer känt samt främja den sociala utvecklingen. Generellt för Amitys verksamhet är att de värnar om utsatta individer och grupper i samhället.

Amity arbetar i projektform. Det första arbetet som startades, och som fortfarande är det mest kända i Sverige, är lärarprojektet. Det har till uppgift att förbättra språkkunskaper hos lärare, framför allt i engelska. Amitys frivilliglärare kommer från hela världen. De undervisar i första hand kinesiska engelsklärare på högstadienivå som sedan ska ut och jobba på skolor i mindre städer. Andra projektinsatser är att förse hushåll med elektricitet och vatten. Amity utbildar även enklare "byläkare".

Amity är inte en katastroforganisation, även om den har fått fungera som en sådan vid behov. De satsar främst på långsiktig hjälp och samhällsutveckling. Här följer tre exempel på projekt som Amity driver:

Dagcenter för funktionshindrade ungdomar

I alldeles nybyggda lokaler (hösten 2005) spirar det av liv på ett dagcenter för funktionshindrade ungdomar i Nanjing. På centret får ungdomarna utföra enklare arbetsuppgifter två timmar om dagen. Ungdomarna får även tillfälle till olika slags träning, bl.a. rörelse- och talträning.

Farmers' children's school

I Kina råder officiellt skolplikt för alla barn, men i praktiken är det många som aldrig får någon grundskoleutbildning. Kyrkan får inte driva skolor och har därför små möjligheter att hjälpa till. Däremot driver Amity flera skolprojekt.

Bland annat stöttar Amity en skola för migrantarbetares barn i Nanjing. Föräldrarna till de barn som går på skolan har flyttat till Nanjing eller säsongsarbetar där utan att vara registrerade. Det innebär bland annat att barnen normalt sett inte skulle ha haft någon möjlighet att gå i skolan.

Skolan som Amity stöder har ganska låg standard, men den är ändå godkänd av staten och ger dessa barn en möjlighet till utbildning. Eftersom skolan inte har råd att betala några höga löner är de flesta lärarna antingen lågutbildade eller pensionerade. Amity försöker få dit lärarstudenter för att höja undervisningskvaliteten.

Bibeltryckeriet Amity Printing Press

I samarbete med United Bible Society driver Amity ett bibeltryckeri i Nanjing. Tryckeriet startades 1986 och producerar idag cirka 8 miljoner böcker per år. Det är i huvudsak biblar för den kinesiska marknaden som trycks, men även annan kristen litteratur, som psalmböcker och kalendrar. Gideoniterna låter också trycka en del biblar i Amitys tryckeri.

Teologiska seminarier

Det finns 18 teologiska seminarier i Kina, varav ett, det i Nanjing, har universitetsstatus. Pastorsbristen är påtaglig i landet. En uppskattning är att det idag går runt 10 000 kristna på varje pastor.

Zhong Nan Theological Seminary i Wuhan

Det teologiska seminariet i Wuhan startades i början av 1980-talet. Skolan har omkring 150 studenter som kommer från olika provinser i Kina. Fjorton lärare undervisar vid seminariet och utbildningen är fyraårig. Eleverna läser olika bibelämnen, musik och data. Dessutom kan de som vill läsa fler ämnen, som kinesiska och filosofi. Även kristendoms lärare utbildas vid seminariet.

Under åren har 600 studenter utbildats vid Wuhans seminarium och 200 av dem har ordinerats till pastorer. Ordinerad till pastor blir den som är utbildad och anses ha tillräckligt med erfarenhet. Det är den lokala församlingen som föreslår ordination.

Jinling Union Theological Seminary i Nanjing

Det teologiska seminariet i Nanjing startade sin utbildning 1981. Skolans storlek och utbildning är i stort mycket likt seminariet i Wuhan. Seminariet har universitetsstatus och studenter från hela Kina. Hösten 2005 har seminariet kommit långt i sin planering av ett nytt campus i utkanten av staden där det ska få plats 500 studenter.

Intryck från kinesiska gudstjänster

Sammanlagt var vi på fyra gudstjänster i olika städer under vår resa. De två första var i Wuhan och Yichang som ligger inåt landet. De andra två var i Nanjing och Beijing som ligger på östkusten.

Utseendet på kyrkorna varierade, med alltifrån pampiga kyrkor med höga valv till enklare lokaler med sparsam utsmyckning. Det var inte helt ovanligt med kors inramade av blinkande lampor. Äldre kvinnor utgör majoriteten av kyrkobesökarna.

Gudstjänsterna var utformade på ett liknande sätt och skiljde sig inte nämnvärt från hur det kan vara i Sverige. Till varje gudstjänst fick mötesdeltagarna en gudstjänstordning och pålysningar. Innan gudstjänstens början hölls "förmöten", där man bland annat övade dagens psalmer.

En predikan var ungefär lika lång som här i Sverige, ibland något längre. Vanligtvis var det mötesledaren eller en församlingsmedlem som läste det bibelstycke som pastorn skulle predika över. I predikningarna som vi lyssnade till poängterade man vikten av att vara en god samhällsmedborgare och medmänniska, samt att leva mer likt Jesus. Konfucianska tankar, som till exempel att yngre ska visa hänsyn gentemot de äldre, togs upp vid ett par tillfällen. Det fick oss att fundera över om vi också, utan att tänka på det, väver in kulturella tankemönster i våra predikningar.

Vi uppfattade församlingsmedlemmarna som väldigt delaktiga i gudstjänsterna. Bön och textläsning varvades med mycket sång, både gemensamma psalmer och körsång. Ofta bads Herrens bön och gudstjänsterna avslutades med ett fyrfaldigt Amen och välsignelsen.

Deltagare i MUL-kursen, höstterminen 2005

Kyrkans organisation

Alla kyrkor i Kina måste vara registrerade hos Tre-själv-rörelsen och Kinas Kristna Råd för att lagligt kunna bedriva sin verksamhet. Tre-själv-principen innebär *självstyre*, *självförsörjning* och *självutbredning*. Som kontrollorgan finns religionsbyråer runt om i landet. Hur relationen mellan de lokala församlingarna och religionsbyråerna ser ut varierar mycket från plats till plats.

Kinas kristna patriotiska Tre-själv-rörelse bildades 1950 som ett samlande organ för kristna som ville ta avstånd från imperialism och utländskt inflytande. Detta skedde under tryck från kommunistpartiet. Systemet med registrering av församlingar i Tre-själv-rörelsen ledde till att det även bildades så kallade "husförsamlingar" eller "underjordiska församlingar". Det är församlingar som inte vill registrera sig. Även idag finns det församlingar som träffas i hemlighet, men ingen större skillnader råder i trosfrågorna.

Efter kulturrevolutionen (1966–1976) bildades 1980 Kinas Kristna Råd som ett mer kyrkligt organ för Kinas kristna. Rådet svarar idag för det som rör kyrkans liv, utbildning och gudstjänster, medan Tre-själv-rörelsen står för den politiska kontakten med myndigheterna. Kinas Kristna Råd blev 1991 medlem i Kyrkornas Världsråd.

På lokal nivå är församlingarna strukturerade på ett liknande sätt som de i Sverige. Arbetet är indelat i olika områden, t.ex. verksamhet, musik och ekonomi. Dessa leds av församlingsråd och kommittéer som väljs vid församlingsmöten.

Möte med Tre-själv-rörelsen och myndigheterna

Tre-själv-principen, att kyrkan ska vara självstyrande, självförsörjande och självutbredande, är i grunden bra. Det politiska läget i dagens Kina gör dock att Tre-själv-rörelsen präglas av en struktur med maktkamp och brist på tillit. I allt detta finns religionsbyråerna som ännu ett av myndigheternas kontrollorgan.

Vi hamnade i situationer under resan där personer inom kyrkan inte kunde uttrycka sina åsikter. Vi har också själva känt oss osäkra på vad vi har kunnat säga och till vem. Vi visste inte vad som var en fasad hos församlingsföreståndarna när myndigheterna fanns med och vad som speglade hur det verkligen förhöll sig. Det kändes som ett enda stort spel där kristna till och med kunde ange varandra.

Bland allt detta negativa vändes vår bild till viss del i mötet med ett ungt pastorspar i Jingzhou. Där verkade kyrkan och myndigheterna ha en mycket bra relation. Pastorn pratade positivt om deras kontakt, trots att ingen myndighetsperson var närvarande.

Deltagare i MUL-kursen, höstterminen 2005

Religionsfrihet

Under alla kejsardömen genom Kinas historia har det som kunnat hota makten inte tillåtits. Detta har gällt som spelregler även för religionen. Kejsaren sågs som Himmels son och därmed ensam ansvarig för det politiska, sociala, moraliska och religiösa livet. Kyrkan välkomnades på maktbarnens villkor, om den inte motsatte sig den rådande samhällsmoralen och ordningen.

1949 utropades Folkrepubliken Kina, men inte förrän 1954 antogs den första författningen. Formuleringen kring religion lydde: *”Varje medborgare i Folkrepubliken Kina skall ha frihet till religiös tro.”*

Kulturrevolutionen (1966–1976) var en omvälvande period i Kinas historia. Borgerlighet och kapitalism bekämpades och kommunistpartiet var mer intolerant mot oliktankande. Religionen ansågs inte kunna gå hand i hand med kommunismen, utan den stod för något gammalt och vidskepligt som skulle bort. Alla kyrkor, tempel och moskéer stängdes eller användes till annat. Biblar och religiösa skrifter förstördes av rödgardisterna och omfattande trakasserier av de troende förekom. Tre-självrörelsen och all offentlig verksamhet inom kyrkan upphörde att existera. I författningen ändrades dock inte religionsparagrafen. Många skrämdes till tystnad, samtidigt som en del fortsatte att träffas, men nu i hemlighet.

1976 reviderades författningen och ändrades till: *”Medborgarna åtnjuter yttrandefrihet, frihet att korrespondera, pressfrihet, församlingsfrihet, föreningsfrihet, frihet att delta i processioner och demonstrationer och frihet att strejka samt åtnjuter frihet att tro och frihet att inte tro på religion och att propagera ateism.”*

De stora förändringarna skedde inte förrän 1979, då bland annat förbudet mot offentlig religionsutövning ändrades. Kyrkor och moskéer som varit stängda öppnades åter. Buddhistiska aktiviteter kom igång på nytt. Tre-självrörelsen blev åter verksam och Kinas Kristna Råd bildades 1980.

Den roll som kejsaren en gång hade som religionernas överhuvud har idag kommunistpartiet. Idag ses tron som varje enskild persons ensak. Så länge någon inte utövar sin övertygelse offentligt orsakar det inget problem. Genom historien och än idag varierar förhållandena mellan olika provinser, men i stort sett så har kyrkan fått en större frihet.

Utmaningen tidigare för den kristna kyrkan i Kina var att visa att den var kinesisk och inte något som prackats på dem från väst. Idag är Kina inne i en ny era där landet återigen blivit en stormakt. Fattigdomen har halverats och den ekonomiska tillväxten är enorm. Det som gäller nu för kyrkan, liksom för folket, är alltså att hitta sin plats i den nya situation som råder.

Socialt arbete

Församlingarna driver ofta någon form av socialt eller diakonalt arbete. Arbetet varierar; alltifrån nästan ingenting till att driva sjukhus och ålderdomshem.

Många kyrkor ligger på landsbygden, där de flesta församlingsmedlemmarna är bönder. Eftersom bönderna är lågavlönade står kollektboxarna på många håll mer eller mindre tomma. Utan pengar blir möjligheten för kyrkan att bedriva sociala projekt begränsad. Trots detta finns en stor vilja att bedriva socialt och diakonalt arbete och man lyckas ibland ändå att skrapa ihop pengar.

Brist på pengar och resurser är inte det enda problemet församlingarna kan stöta på. Staten lägger sig i det mesta och det krävs tillstånd för att få starta en verksamhet. Vissa kyrkor har bra relationer med myndigheterna och får därmed tillstånd att bedriva skolor och annat, medan andra kyrkors projekt blir stoppade.

Sjukhus och ålderdomshem i Daye

I Daye, utanför Wuhan, finns en kyrka där pastorn också jobbar som läkare. Han fick för några år sedan en vision om att bygga ett sjukhus och ett ålderdomshem för att kunna stödja invånarna i Daye. Församlingen lyckades efter många om och men låna ihop ett kapital så att de 1996 kunde börja bygga sjukhuset. Det stod färdigt sex månader senare.

På sjukhuset praktiseras traditionell kinesisk medicin och de har specialiserat sig på örtmedicin och pulsdagnostisering. Där utförs även enklare ingrepp och röntgen. Sjukhuset är dagöppet, så det finns inga patienter som ligger över natten. Elva läkare är anställda och kostnaden för patienten beror på vilken behandling man väljer.

Precis intill kyrkan och sjukhuset ligger ett ålderdomshem. Hit kommer det äldre från ett stort område, eftersom det är det enda ålderdomshemmet som finns i trakten. På hemmet bor ett femtiotal äldre personer. I Kina bidrar inte staten med så mycket pengar till sjukvård, så det mesta får man stå för själv. Ändå finns det inga avgifter för de boende, utan hemmet drivs helt med kyrkliga medel.

De gamla får helinackordering och tio kronor varje månad som de själva kan handla för. En läkare, två sjuksköterskor och sex vårdare är anställda för att ta hand om de boende på hemmet. Det är många som vill få en plats på ålderdomshemmet och det finns inga krav för att få komma dit. De som inte har några barn som kan hjälpa dem får dock förtur. Majoriteten av dem som bor på hemmet är kristna.

Om kyrkan i Daye får tillstånd från staten och kan samla ihop tillräckligt med pengar, så vill de även bygga en skola.

Efter att vi hade besökt Daye var många av oss förundrade över det jättestorprojekt som kyrkan drev. Man märkte ett stort förtroende för Herren, att Han hjälper och förser dem med pengar och resurser.

Vi funderade även över hur verksamheten påverkas av att ha en så auktoritär pastor som driver allt "ensam". Kan det vara skadligt på något sätt? Vad händer när han inte orkar längre?

Deltagare i MUL-kursen, höstterminen 2005

Barn och ungdomar

I Kina är det förbjudet att bedriva religionsundervisning och religiösa aktiviteter för barn under 18 år. Därför har kyrkorna ingen stor barnverksamhet. När det gäller söndagsskola har man dock lyckats gå runt förbudet.

På söndagsskolan får barnen enkel undervisning i kristen tro, de får sjunga och lära sig bibelberättelser. I en församling i Huangzhou berättade pastorerna att söndagsskolebarnen brukar dansa vid speciella tillfällen. Eftersom engelska blir ett allt viktigare språk i Kina satsar många kyrkor även på engelskundervisning i söndagsskolan. Till detta kan de ta hjälp av studenter från någon skola i närheten. Söndagsskollärarna har ofta någon form av utbildning inom kyrkan.

Skolarbete tar upp en stor del av de kinesiska ungdomarnas tid, vilket leder till att kyrkan inte har så många aktiviteter för dem.

Wang Jing går sista året på vad som skulle motsvara en svensk gymnasieskola i Wuhan. Sex dagar i veckan börjar hon skolan halv åtta på morgonen och kommer inte hem förrän vid åtta på kvällen. Därutöver har hon två timmars hemuppgifter. Jing längtar till att börja på universitetet, då både hemläxor och skoltiden minskar. ”På universitetet är det slapp!” säger hon. Arbetstempot sänks och ungdomarna får tid till annat.

I Kina är det olagligt att ha möten utanför kyrkans registrerade lokaler, men det finns många kristna som trots detta har möten i hemlighet. Ett exempel är en kristen ungdomsgrupp i Hubei-provinsen. De försöker evangelisera på sitt universitet, men de måste vara försiktiga och tänka på vilka de pratar med, så att de inte blir anmälda till myndigheterna.

Lästips om Missionskyrkans samarbete med kyrkan i Kina

Jonsson, Fredrik: 60 år för Gud i Kina – Svenska Missionsförbundet i Hubei 1890–1951, Avdelningen för kinesiska, Stockholms universitet

Stenström, Gösta: Kyrkorna vid Yangtsefloden/The churches along the Yangtse river, Svenska Missionsförbundet

Kinas religiösa mångfald

Kina är idag ett uttalat ateistiskt land, men samtidigt har det alltid funnits en stor religiös mångfald. Samhället sekulariseras på samma gång som religionsutövandet ökar. Tankesätt från förr lever fortfarande kvar och präglar kulturen. Idag har många idéer förlorat sin religiösa prägel och ses mer som något kulturellt.

Kina har många gånger under historiens gång mött nya religioner. De har så småningom smält in i den redan existerande ordningen. En av anledningarna kan vara att det i Kina inte finns någon motsättning i att bekänna sig till flera religioner. Mångfalden har inte lett till några religionskrig eller alltför dramatiska konflikter.

Buddhism och daoism

Folkets trosföreställningar har främst varit buddhismen och daoismen. De båda religionerna har pendlat mellan att konkurrera och att påverka varandra. Idag har de på många sätt flutit samman. Även gentemot konfucianismen har gränserna ibland blivit allt suddigare.

Det finns flera varianter av de båda religionerna, men ett huvudtema är ändå att daoisterna fokuserar mer på livet här och buddhisterna på nästa liv. Inom daoismen finns inga levnadsregler eller någon systematisk lära, som inom buddhismen. *”Att verka genom att icke verka”* är ett viktigt begrepp inom daoismen. Buddhismen pekar mycket på utveckling genom lidande.

Islam

Islam spreds från arabländerna, bland annat med hjälp av handeln på 600-talet. Även idag finns det många muslimer, främst i Kinas västra delar.

Konfucianism

Konfucianismen är i grunden en moralfilosofi. Tidigt blev det kejsarens och överklassens politiska ideologi. Det handlar om förhållandet mellan över- och underordnad, lydnad gentemot makthavarna, bildning och moral samt samhörighet mellan generationerna. Tankar från tvåtusen år tillbaka finns fortfarande kvar i Kina, även om de urholkats mycket, särskilt bland dagens unga generation i städerna.

I princip tar inte konfucianismen ställning till frågan om huruvida det finns gudar eller ej. Det är ett filosofiskt system dit religiösa föreställningar knutits under århundradena.

Kristendom

Långt innan Ansgar kom till Norden fanns en blomstrande kyrka i Kina. Man vet att en syrisk munk vid namn Alopen predikade vid kejsare Tai Zongs hov på 600-talet. Han föll kejsaren i smaken och blev rikets beskyddare och store andlige herre. Han var av nestoriansk tradition, vilken starkt betonade skillnaden mellan Kristi gudomliga och mänskliga natur. Än idag kan en sten beskådas i Xi'an där lite om den första kristna kyrkans vanor i Kina finns nedtecknade.

Kristendomens och även andra religioners utbredning i Kina har under historien pendlat starkt fram och tillbaka. År av nästan utplånande har varvats med blomstrande år då religionerna brett ut sig och fått många nya anhängare.